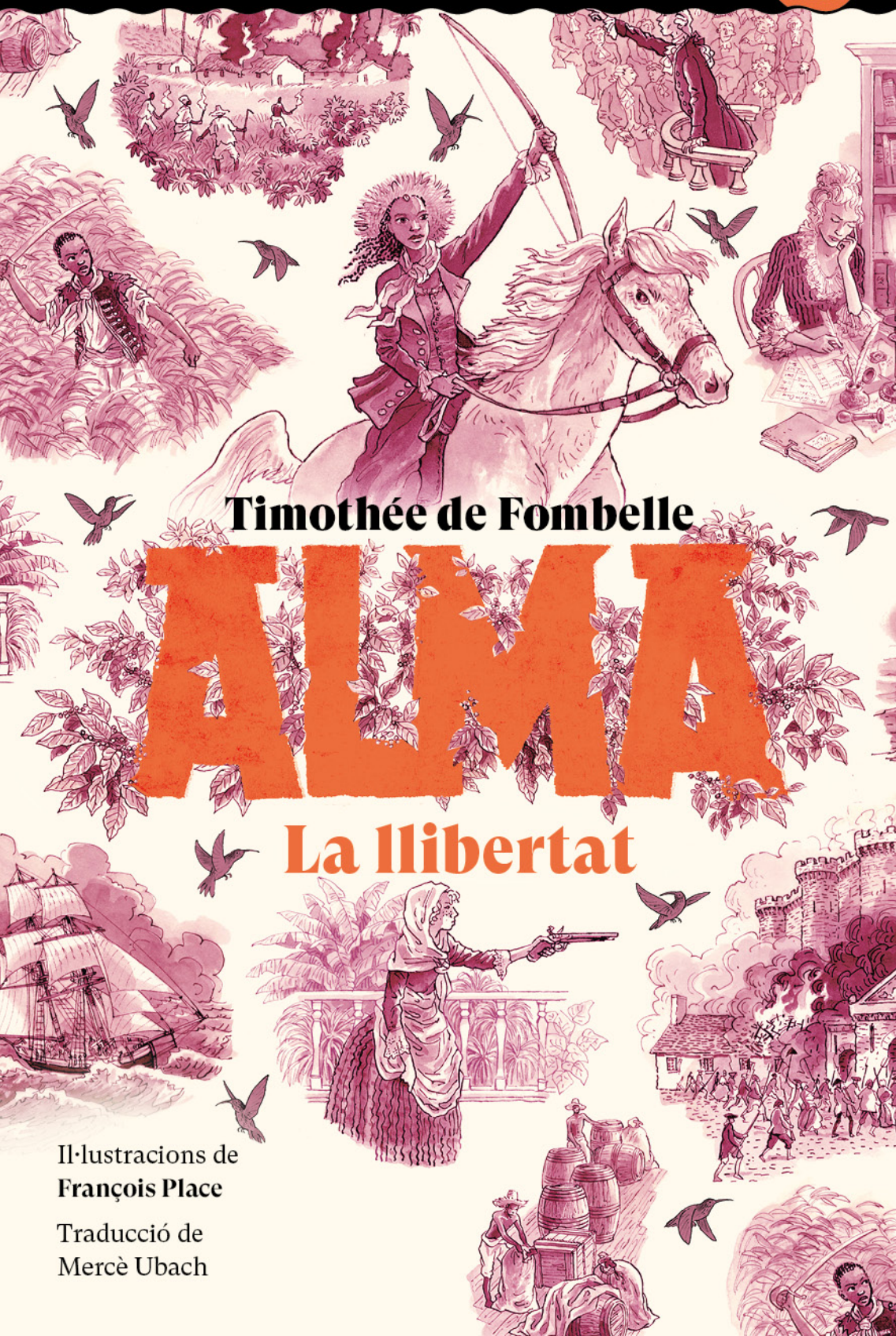

Timothée de Fombelle

ALMA

La llibertat

Il·lustracions de
François Place

Traducció de
Mercè Ubach

1

Un amagatall segur

Des de molt amunt, des del cel sense núvols, a primer cop d'ull la ciutat sembla un grapat de vidres trencats i escampats per l'herba. Les teulades de París brillen sota el sol del matí. Els barris estan rodejats de camps exuberants i boscos, que s'hi endinsen en certs punts en forma d'hort o jardí. A mesura que es descendeix tot planant, com un estol d'ocells, es veu amb més precisió el desordre d'aquest munt de pedres, de planxes, de terra cuita, travessat per la serp del Sena.

Són les set del matí del 12 de juliol de 1789. És un dels primers diumenges de l'estiu. A baix, la ciutat sembla a l'aguait. El fons dels carrers s'esborra entre els edificis. No es mou res, tret dels fils de fum que pugen amb les olors de lleixiu o de pa calent.

Llavors tot d'una baixem del cel en vertical, després ens desplaçem ran de les teulades tot evitant les fletxes xiuladores de les orenetes, les xemeneies, els fils d'estendre roba. Amb el sol a l'esquena, ens enfonsem en el cor més brut i més poblat de París. Travessem uns quants carrerons –carrer des Singes, carrer des Puits, carrer de l'Homme-Armé– fins que alentim el vol a la cantonada de Blancs-Manteaux i voletegem per damunt d'un pati estret. Allà, si aconsegueixes posar-t'hi, descobreixes entremig de les teules, just al davant, una finestra

petita i quadrada, oberta al sol llevant. Mires atentament el que passa a l'interior. Et quedes sense alè.

L'habitació no s'assembla al barri que l'envolta. És un niu fet a la teulada de la ciutat, una habitació tranquil·la, neta i blanca malgrat les ratllades al guix de les parets. No hi ha res a part d'un llit, una catifa, una cadira plena de roba, una palangana i un gerro d'aigua. També hi ha tres nois adormits: dues noies negres en un llit petit arrambat contra l'envà de la dreta, i un noi blanc que dorm a terra, just al costat.

Estan tapats amb uns llençols molt prims, suficients per a les nits de juliol. El noi de terra a sota del cap s'hi ha posat un sac de tela enrotllat. Les noies ocupen el matalàs, esquena contra esquena. La més jove té el front i l'espatlla tocant la paret, a la recerca d'una mica de frescor. Té deu anys. Dorm amb les cames obertes, per marcar territori, com fan tots els nens al llit. A l'altra noia, més gran, li queda menys espai. Un dels peus fora del llençol està banyat en un raig de sol. Té la resta del cos estirat, de costat, a l'extrem del matalàs. El seu arc està dret a prop d'ella, amb les fletxes al carcaix. Té el son concentrat d'aquelles que no van mai desarmades, que sempre estan a punt.

De fet, acaba de moure i obrir les parpelles, quan al seu voltant no es mou res. L'Alma dirigeix la mirada cap a la finestra i toca l'arc amb la mà. Ha notat una presència que es posava a fora. Però no arriba res d'aquesta banda, a part de la colada de llum horitzontal, calenta com la mel o la mantega fosa, que corre pels taulons de fusta fins al seu peu. La finestra s'ha quedat oberta tota la nit. Cap a les tres de la matinada han gaudit d'unes quantes hores més fresques, durant les quals la petita Sirim, a la seva esquena, intentava prendre-li tot el llençol. Des de fa una estoneta la calor ha tornat. Som a l'estiu. Sota les teulades, les habitacions seran un forn, abans del migdia.

Encara immòbil, ara l'Alma observa el noi estirat a terra. En Joseph no hi està incòmode, als taulons de roure durs com la pedra. L'Alma somriu amb els ulls. No s'assembla gens a ella, que és de la mena dels que vetllen de nit. És per això que ell ha proposat deixar-los el llit. Ell s'adorm on sigui, de

bocaterrosa, com si l'hagués abatut el tronc d'un arbre. L'Alma li observa un possible moviment del cos, una alenada, una prova de vida. Feia el mateix amb el seu germà petit, en Lam, fa molt de temps, abans que desaparegués, quan dormia massa profundament al seu costat, a l'hora de la migdiada. Allà, ajaguda a l'herba de la seva vall d'Isaya, podia posar-se a cantar molt fort o clavar-li un bon cop de maluc per despertar-lo i veure'l per fi gemegar i retorçar-se, viu!

Amb en Joseph, no gosaria ni acostar-li la mà.

Para l'orella. És impossible sentir la respiració del noi. Perquè darrere de la calma d'aquest niu, darrere de la primor de les quatre parets, ressonen els sorolls de París.

Són les set del matí. Els sorolls amb prou feines comencen a desvetllar-se, una mica ofegats per l'alentiment del diumenge. L'enrenou fort no arribarà fins d'aquí a unes hores, però ja se senten esclats de veu, els crits del venedor d'aigua, i altres vociferacions que parlen d'herbes fresques, de cintes bé de preu, de cargols. Es reconeix el cruixir de les rodes de les carretes que van al mercat de la vora, el galop dels últims cotxers que tornen del ball, els seus udols:

–Para! Para!

Altres crits responen, barrejats amb els de les vaques, de les cabres, dels xais, i els cavalls vells avancen amb pas greu per l'empedrat cap als escorxadors del carrer du Roi-de-Sicile.

L'Alma, que té una orella extraordinària, identifica cada so i el separa dels altres. Molt més a prop se senten els passos dels veïns als seus allotjaments minúsculs, un nen que plora, el trontoll de tota la finca quan algú baixa les escales, la desesperació de dues gallines dins una gàbia penjada al sostre, una baralla, a baix, a la llarga cua dels que esperen torn al forner dels Blancs-Manteaux. Sent gats, tambors, una flauta que passa al lluny, alguns ocells marins per damunt de la ciutat. Finalment, hi ha les campanes que ho tenyeixen tot. Les que toquen les hores, un, dos i tres quarts, les que anuncien les misses, els enterraments, els batejos, les guerres, la pau, els casaments. Les incomptables campanes que encara no saben

que aviat les fondran l'una darrere l'altra per fabricar monedes i canons. Però de moment, aquest diumenge, hi ha triple ració de campanes: trenta esglésies i convents a menys d'un quilòmetre d'aquesta habitació, sense comptar els hospitals, l'Ajuntament i la campaneta dels cecs o la dels esmolets.

L'Alma ha sortit a poc a poc de sota el llençol gastat, gairebé transparent. Es queda asseguda a la vora del llit, amb els peus amb prou feines fregant el terra. El do del seu poble oko es desplega en ella: la traça de la caça. Dins d'aquest guirigall, ha distingit unes veus que parlen al pati. Amb el cap cot, para l'orella. No entén el que diuen. Però el vel que han posat en les paraules, el to volgudament baix amb què les pronuncien, ha estat prou per fer-la sortir del llit.

Ara les veus han callat. S'ha sentit la porta tancant-se a baix, la vibració dels vidres mal segellats.

L'Alma es tomba. Posa la mà al braç de la Sirim, al seu costat. Cap reacció. Augmenta una mica la pressió.

–Sirim...

La nena es gira amb una viva protesta. No se sap en quin somni llunyà era fa un instant.

La Sirim es frega el nas. Potser dormia al seu palau de terra vermella, a la vora del riu, amb el cap a la falda de la seva mare, amb la cara enterrada al vestit i les flors blanques de gessamí.

–Vine, Sirim –xiuxiueja l'Alma.

Perduda, la nena té les parpelles una mica enganxades.

–Fes el mateix que jo.

Als seus peus, en Joseph encara dorm. Ha desaparegut sota el llençol.

Se senten grinyols a l'escala, passos que pugen, frecs al passadís. Un puny fa tres trucs forts a la porta.

En Joseph no reacciona.

Més cops.

–Obriu!

Silenci.

–Obriu o esbotzo la porta.

–No trenqui res –suplica, des de darrere, una dona sense alè–. Tinc la clau!

Dringadissa de ferralla al pany. Una altra empenta a la porta.

–Deuen haver tancat des de dins amb el baldó.

Aquesta vegada, un cop d’espalla fa tremolar les parets, fa sortir disparat el baldó de fusta fins a l’altre cap de l’habitació, i la porta queda esbatanada.

Finalment el llençol blanc es mou damunt de la catifa. A en Joseph encara no se’l veu. Fa l’efecte que hi ha un os despertant-se sota la neu.

Emergeix el cap d’un noi, que s’incorpora sobre els colzes. Hi ha dos homes que el miren des de dalt, i un altre que s’ha quedat a la porta; agitant les claus sorollosament, una dona menuda no para de donar voltes per l’habitació. En Joseph acaba de reconèixer la mestressa, molt prima, amb un vestit gris que li va massa ample i una gorra de roba al cap. Busca diverses vegades sota el llit, aixeca el matalàs.

–On són?

La dona fa veure que s’hi esforça, però l’estança no té ni armari, ni cap racó, ni llar de foc on amagar-se. Ara tot és ple a vessar de sol.

–On són?

En Joseph es fa la mateixa pregunta. S’ha girat cap al matalàs buit. Fins i tot n’ha desaparegut el llençol.

–I tu què fas damunt de la catifa? –li pregunta un dels homes, el que sembla el cap.

–No ho sé –diu en Joseph, badallant–. Vaig tornar tard. Em vaig ficar al llit. En dec haver caigut.

–I les noies?

En Joseph es frega els cabells, rient, amb la mirada interrogativa. Arronsa les espatlles.

–Quines noies?

L’Alma ha fet bé de no dir-li res. Cap actor no interpretaria tan bé la sorpresa. Si en Joseph hagués hagut de fer veure que dormia, es despertava i no entenia res, l’haurien enxampat

de seguida. Però no li cal actuar. No, no entén res de res. On s'han ficat?

Dret al seu costat, el cap borda cap a la propietària:

–I doncs?

La pobra dona mira per la finestra. Es tomba, tota suada.

–L'hi juro, comissari. Les vaig veure. Dues nenes de...

Belluga ridículament la mà de dalt a baix davant de la seva pròpia cara.

–Dues nenes de...?

–Dues nenes de color, negres.

Fa un gest per imitar el color de pell de les noies.

–En aquesta casa es respecta la llei –continua–. Llogo les habitacions a solters, a parelles casades, a senyores de bona reputació. Però que aquest brètol, sense avisar-me, em fiqui a casa dues nenes de...

Repeteix el vague gest de la mà.

En Joseph la mira. Aquesta dona sap perfectament que si les denunciés acabarien en una masmorra del Châtelet i que s'hi passarien una bona temporada. La policia de París no té pietat. És violenta i corrupta, i li agrada aprofitar-se de les situacions irregulars.

Tot i això, quan ahir al vespre van arribar amb en Joseph, l'Alma i la Sirim no es van amagar. La mestressa els va prometre discreció. Els va fer pagar un suplement de cinc lliures per setmana per compartir la cambra tots tres. Van pagar el lloguer per avançat.

La dona pensava desfer-se d'ells aquest matí i tornar a llogar l'habitació de seguida a algú altre. S'hauria embutxacat el doble del lloguer, a més de la prima que li oferiria la policia. Era una jugada sucosa, força corrent en el seu negoci.

–Exigeixo als meus llogaters que tinguin una vida honesta –mastegava la dona–, una vida decent i...

–Com que respecta tan bé la llei –la interromp el comissari–, pagui'm onze lliures pel desplaçament i l'escorcoll. Aquesta ciutat és una olla a punt de vessar. Si vostè es pensa que tinc temps per perdre anant al darrere d'unes noies imaginàries...

–Onze lliures? –diu, ofegant-se.

El comissari fa un gest cap als dos agents que l'acompanyen.

–I una altra lliura suplementària per a cadascun dels meus homes.

–Una altra? –diu ella.

–Una lliura multiplicada per dos, que més onze fan tretze. A part, haurà d'abonar cinc lliures més directament al comissari Faradon, carrer de la Verrerie, per l'acta.

–Però que no és vostè, el comissari Faradon?

–Sí. Tretze més cinc fan...

–Divuit lliures, Déu meu –balbucejia ella, prement-se el cosset amb totes dues mans.

Potser és aquí, on amaga els estalvis.

–Divuit!

El comissari Faradon se li acosta. L'acompanya cap a la porta i pel camí s'atura damunt de la cara d'en Joseph.

–A tu, vailet, et donaré un consell...

El noi alça els ulls cap a ell, una mica intranquil.

–Posa el matalàs a terra. Així no cauràs de tan amunt.

I ja està. El policia se'n va amb el seu seguici.

En Joseph es queda sol. Acaba aixecant-se, embolicat amb el llençol, amb una espatlla nua. Fa uns passos, com un emperador romà, i intenta tancar la porta, que ja no tanca. Dona un altre cop d'ull al llit buit. A poc a poc, s'acosta a la cadira. Aixeca la camisa i els pantalons posats al respall i descobreix tot de roba que no és seva. No deuen ser lluny, les noies.

Al cap d'un instant, del tot vestit i amb la bossa en bandolera, surt per la finestra, camina per la canal i es tomba cap a la teulada.

L'Alma i la Sirim estan ajupides sota el sol. S'esperen sota una capa de llençol blanc, a prop del tub d'una xemeneia.

Des de lluny, en Joseph els tira la roba, feta una bola.

–Heu estat a punt de fer que ens enxampessin, deixant a dins les vostres coses!

La Sirim obre els ulls, escandalitzada.

–Jo!

Riu, mirant l'Alma. Té l'arc ben a prop. Sap molt bé que és ella qui els acaba de salvar a tots tres.

Ha atrapat al vol el bolic de roba, que té serrat contra el ventre. Ella també intenta semblar alegre, però altre cop sent el cansament que la persegueix des de fa temps: el de no conèixer mai la dolçor d'un amagatall segur.

